

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПАРТНЕРСТВА «УКРАЇНА – НАТО» В УМОВАХ СУЧАСНИХ БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ

Ключові слова: Україна, НАТО, співробітництво, безпека, реформи, інтеграція, війна, Росія, партнерство, Альянс.

Keywords: Ukraine, NATO, cooperation, security, reforms, integration, war, Russia, partnership, Alliance.

З моменту проголошення незалежності у 1991 р. співпраця України з НАТО пройшла тривалий шлях еволюції, трансформуючись із формального партнерства в тісну взаємодію у сферах оборони, безпеки та реформ. Головна мета цього співробітництва полягає у зміцненні національної безпеки країни та сприянні її євроатлантичній інтеграції. Співпраця охоплює широкий спектр питань: від участі у миротворчих місіях до допомоги у реформуванні Збройних Сил України, а також передбачає обмін розвідданими, спільну розробку військових технологій і програми підготовки кадрів.

На першому етапі (1991–2014) Україна приєдналася до програми «Партнерство заради миру», що стало вагомим кроком в інтеграції до європейської системи безпеки. Завдяки цій програмі відкрилися можливості для глибшого співробітництва з НАТО в політичній, військовій та економічній сферах. У цей період Україна активно долучалася до спільних навчань і операцій НАТО, зокрема в Косові та Іраку, де військові продемонстрували високий рівень професіоналізму. Попри старт реформ в оборонному секторі, спрямованих на досягнення стандартів НАТО, їх непослідовність гальмувалася корупцією, фінансовими труднощами та політичною нестабільністю. Зусилля були спрямовані на адаптацію українських сил управління, логістики та озброєнь до стандартів Альянсу, але ці процеси відбувалися повільно через економічні виклики [1; 2].

Другий етап (2014 – сьогодні) розпочався після початку російської агресії. Ситуація навколо окупації Криму та війни на Донбасі стала каталізатором для інтенсифікації співпраці з НАТО. Виявлені слабкості української армії змусили переглянути оборонну стратегію і посилити запит на підтримку Альянсу. У відповідь НАТО активізувало програми допомоги, включно з консультаціями, матеріально-технічною підтримкою та наданням сучасного озброєння. Україна отримала статус партнера з розширеними можливостями, що стало важливим кроком для поглиблення співпраці, спільних навчань і обміну інформацією [3; 4].

Події після повномасштабного вторгнення Росії в 2022 р. стали переломним моментом у відносинах України та Альянсу. Київ прагне здобути членство в НАТО, розглядаючи це як найефективнішу гарантію національної безпеки. Українське суспільство демонструє небувалу підтримку інтеграції в Альянс, адже війна довела обмеженість інших міжнародних механізмів забезпечення безпеки. Попри те, що питання членства залишається дискусійним через геополітичні ризики, співпраця України з НАТО досягла найвищого рівня в історії. Альянс надає суттєву військову, фінансову та політичну підтримку, включно з озброєнням, гуманітарною допомогою та санкціями проти Росії [5; 6].

Водночас НАТО прагне уникнути прямого воєнного протистояння з Росією, що ускладнює перспективи членства України. Однак наявна співпраця вже є важливим елементом у протидії російській агресії та зміцненні європейської безпеки.

Джерела та література

1. Відносини з Україною. *Організація Північноатлантичного договору*. 28 травня 2025 р. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_37750.htm
2. Декларація Бухарестського саміту. *Організація Північноатлантичного договору*. 15 квітня 2009 р. URL: <https://www.nato.int/docu/other/ukr/pr/2008/p08-049u.html>
3. Єрмак А. Указ Президента України № 121/2021 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 р. «Про Стратегію воєнної безпеки України». *Президент України Володимир Зеленський: офіційне інтернет-представництво*. 25 березня 2021 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661>
4. Заява Ради Україна – НАТО на рівні міністрів закордонних справ. *NATO*. 29 листопада 2023 р. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/official_texts_220818.htm
5. Інтерв'ю міністра оборони України для BBC news ukraine. *АрміяInform*. 24 вересня 2019 р. URL: <https://armyinform.com.ua/2019/09/24/intervyu-ministra-oborony-ukrayiny-dlya-bbc-news-ukraine/>
6. Рада Україна – НАТО. *Організація Північноатлантичного договору*. 07 березня 2025 р. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_217652.htm

Мельник Ольга

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ВПЛИВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Ключові слова: російсько-українська війна, трансформація безпекової політики ЄС, архітектура безпеки.

Keywords: Russian-Ukrainian war, transformation of the EU's security policy, security architecture.

Повномасштабна війна, розгорнута Російською Федерацією 24 лютого 2022 р. проти України, кардинально змінила підходи європейських держав до питань безпеки, оборони та міжнародного співробітництва. Ця нова реальність призвела до посилення єдності колективного Заходу, пробудження Європи в безпековому та оборонному вимірах, зміцнення й розширення НАТО та зростання присутності США [3]. Але незважаючи на це, зберігаються політичні розбіжності серед членів ЄС, зокрема щодо питання стратегічної автономії союзу.

Європейський Союз переглянув свої стратегічні пріоритети, суттєво збільшив оборонні витрати, розширив санкційний тиск на Росію та надав безпрецедентну підтримку Україні. Однак загроза безпеці у вигляді РФ все ще зберігається. До того ж головний гарант безпеки для Європи, США, закликає Європу відігравати активнішу роль у забезпеченні безпеки регіону, пріоритизує інші регіони [14]. Додатково, в Європі дедалі більше набирають популярності антиєвропейські сили, багато з яких фінансуються Кремлем. Це все стимулює трансформацію безпекової політики ЄС.